

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

**5511100-Халқ таботати
бакалавриат таълим йўналишининг
малака талаблари**

Тошкент-2020

СЎЗ БОШИ

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасалари

КИРИТИЛГАН:

Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Тиббий таълимни ривожлантириш маркази

Тиббиёт фармацевтика олий таълим муассасалари Ректорлар раёсати

ТАСДИҚЛАНГАН:

Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълим тизими муассасалараро Мувофиқлаштирувчи кенгаш

АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2020 йил «08» 09 даги 236 - сонли буйруғи

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

Мазкур малака талабларини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига тегишлидир

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	5510000-Халқ таъботати таълим йуналиши буйича бакалавларнинг умумий таснифи.....	4
1.1	Қўлланиш соҳаси.....	4
1.2	5510000-Халқ таъботати таълим йуналиши буйича бакалавларнинг касбий фаолиятнинг таснифи	5
2.	5510000-Халқ таъботати таълим йуналиши буйича бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	9
2.1.	Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар	9
2.2.	<i>5510000-Халқ таъботати таълим йуналиши буйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблар</i>	10
3.	5510000-Халқ таъботати бакалаврият таълим йуналиши ўқув режаси ва модул дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	11
3.1.	Ўқув режа модул блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар	12
3.2.	<i>5510000-Халқ таъботати бакалаврият таълим йуналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми ва кредитлар сони</i>	13

1. 5510000-Халқ табобати

Бакалаврият таълим йуналишининг умумий таснифи

5510000-Халқ табобати таълим йуналиши буйича бакалаврлар тайёрловчи тиббиёт в фармацевтика ўқув режа в модул дастури асосида амалга оширилади, унинг назарий ва амалий машгулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган шахсга «бакалавр» малакаси (даражаси) ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжат(лар) берилади.

Ўқув режа ва фан дастурининг меъёрий муддати, ўқиш шакли ва мос малака (даража)си 1-жадвалда келтирилган.

1-жадвал

Ўқув режа ва модул дастурининг муддати, ўқиш шакли ва битирувчиларнинг малака(даража)си

Ўқув режа ва модул дастурининг номи	Малака (даража)	Ўқув режа ва модул дастурини ўзлаштиришнинг меъёрий муддати
Бакалавриятнинг ўқув режа ва модул дастури (халқ табобати)	бакалавр	4 йил

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. Тиббиёт ва фармацевтика олий таълимнинг ушбу малака талаблари **5510000-Халқ табобати** таълим йуналиши буйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва модул дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси барча тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуасини ифодалайди.

1.1.2. Тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасаси мазкур бакалаврият таълим йуналиши буйича кадрлар тайёрлаш ваколатига эга бўлганда мазкур малака талаблар асосида ўқув режа ва модул дастурларини амалга ошириш ҳуқуқига эга деб ҳисобланади.

1.1.3 Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиш буйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва модул дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва модул дастурларини ўзлаштириш буйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи барча ходимлари ва талабалари;

– ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

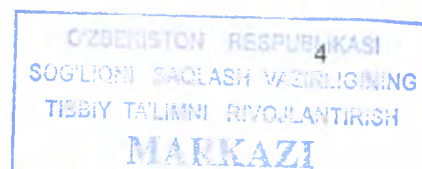
– битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;

– тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– тиббиёт ва фармацевтика олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– таълим йўналишини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлган абитуриентлар ва бошқа манфаатдорлар.

Малака талабнинг асосий фойдаланувчилари:

1.2. 5510000-Халқ таъобати таълим йуналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятининг таснифи

1.2.1. 5510000-Халқ таъобати таълим йуналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5510000-Халқ таъобати – бакалаврият таълим йуналиши – фан ва соғлиқни сақлаш соҳаларига тегишли йуналиш бўлиб, соғлиқни сақлаш тизими муассасаларида, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш, тиббий нуфузини ошириш, ўткир ва сурункали касалликларнинг келиб чиқиши ва тарқалишини олдини олиш, юқумли касалликларни олдини олиш доирасида эпидемия ва пандемияга қарши чора - тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, касалликларни ташхислаш ва даволашнинг замонавий усулларида кенг фойдаланган ҳолда беморларнинг тиббий муаммолари бўйича асосий вазифаларни ҳал қилиш, соғлиқни сақлаш тизимининг бирламчи бўғинида тиббий-ижтимоий вазифаларни бажариш бўйича комплекс масалаларни ечишни ўз ичига олади.

Йуналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.2. 5510000- Халқ таъобати таълим йуналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятининг объектлари:

– соғлиқни сақлаш тизимидаги жараёнлар, ислохатлар, соғлиқни сақлаш тизимида тегишли қарор ва фармонлар, буйруқлар, чора – тадбирлар, дастурлар, стандартлар, инновацион ғоя ва лойиҳалар, илмий-тадқиқот ишлари, илмий мақолалар, тезислар, меъёрий ҳужжатлар, маълумотномалар, ҳисоботлар;

– тиббиёт асбоб-ускуналари, симуляцион таълим технологиялари, симулятор работлар ва фантомлар, дори воситалари, муолажалар, ресурслар, воситалар, усул ва услублар мажмуаси;

– жамият, аҳоли, оила, беморлар, тиббий ёрдамга муҳтож қариялар, катталар ва болалар, аёллар ва эркеклар;

- халқ таъобати соҳасидаги қўлланиладиган турли диагностик асбоб-ускуналар;

- соғлиқни сақлаш тизимидаги даволаш ва профилактика бўйича давлат ва хусусий муассасалар, вилоят, шаҳар, туман даволаш-профилактика муассасалари;

– инновацион ва илмий-тадқиқот жараёни.

Йуналиши бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият объектларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

5510000- Халқ таъобати таълим йуналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолияти қуйидагиларни қамраб олади:

– соғлиқни сақлашни бирламчи тизимида тиббий фаолиятни ташкил этиши;

– аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш ва сғлом турмуш тарзини тарғибот қилиши;

– аҳоли орасида кенг тарқалган ўткир ва сурункали касалликлар бўйича барча турдаги профилактик чора-тадбирларни ишлаб чиқиши ва тадбиқ этиши;

– юқумли касалликларни олдини олиш ва эпидемия, пандемия шароитида зарур бўлган чора – тадбирларни ишла чиқиши ҳамда амалга ошириши;

– шошилиш ёрдам кўлами бўйича зарур назарий ва амалий билимларга эга бўлиш ҳамда амалиётда қўллаш;

тиббийёт соҳасида долзарб бўлган касалликлар ҳамда муоммолар бўйича замонавий маълумот, билимларга эга бўлиш ва фаолияти давомида улар тўғрисидаги маълумотлар билан мунтазам танишиб бориш ва қўллаш;

– аҳоли орасида кенг тарқалган касалликлар бўйича замонавий таъхислаш ва даволаш стандартларини мақсадга йўналтирилган ҳолда амалиётда қўллаш;

– диспансеризация ва реабилитация чоралари талаб қилинадиган ҳолатларда, уларни аҳолига зарур бўлган даражада қўллаш чора-тадбирларини ўз вақтида амалга ошириш ;

– соғлиқни сақлаш бирламчи тизимининг меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш ва уларни самарали бошқаришда иштрок этиш;

– тиббийёт соҳасида долзарб бўлган муоммолар бўйича илмий-тадқиқот фаолияти ва инновацион лойиҳаларни талаб даражасида олиб боришда иштрок этиш.

-аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишда унинг учун маъсул бўлган ташкилотлар билан ҳамкорликда мавжуд ресурслардан унумли фойдаланиш

1.2.3. 5510000- Халқ таълим таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларининг турлари:

- тиббий-профилактик;
- тезкор ва шошилинч тиббий ёрдам;
- таъхислаш ва даволаш;
- реабилитация ва диспансер назорати;
- тиббий-ижтимоий;
- ташкилий- бошқарув;
- илмий-тадқиқот ва инновацион.

Йўналиш бўйича фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият турларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор иштирокчилари билан ҳамкорликда тиббийёт ва фармацевтика олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. Таълим йўналиши бўйича таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий мослашув имкониятлари

Таълим йўналиши бўйича бакалавр педагогик қайта тайёрлашдан ўтгандан сўнг ўрта махсус, касб-хунар таълим муассасаларида тиббийёт соҳасига оид модулларни (фанларни) ўқитиши мумкин.

1.2.5. Таълимни давом эттириш имкониятлари

Бакалавриатура битирувчилари бакалавр даражасини олгандан сўнг олий таълим муассасаларига магистратура ёки ординатура йўналишлари бўйича ўз билимларини янада ривожлантириб, ҳамда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ ИТИларда катта илмий ходим-изланувчи ва мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-тадқиқот ишларини давом эттириши мумкин.

5510000-Халқ таълим таълим йўналиши бўйича бакалавр касбий тайёргарликдан сунг қўйидаги йўналишлари бўйича таълимни давом эттириши имкониятлари:

- 5A510115 - Соғлиқни сақлашни бошқариш ва жамоат соғлигини сақлаш (йўналишлар бўйича)
- 5A510116 - Тиббий психология;
- 5A510126 - Фармакология
- 5A510128 - Диетология
- 5A510129 - Нутрициология
- Халқ таълим таълим йўналиши

2. 5510000-Халк таъботи таълим йуналиши бўйича бакалавр тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар

2.1. Бакалаврларнинг тайёргарлик даражасига қўйиладиган умумий талаблар:

- илмий дунёқарашга доир билимлар тизимини эгаллаган бўлиши, умумметодологик фанлар асосини, давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш;
- ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қилиш;
- миллий маънавий ва умуминсоний қадриятлар бўйича ўз нуқтаи назарини оғзаки ва ёзма баён этиши, миллий ғоянинг назарий асосларни англаган ҳолда “Озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш” бош ғоясининг моҳиятини ҳамда унинг асосий ғоялар билан мутаносиблиги ва фарқини билиш;
- табиат ва жамиятда юз бераётган жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, инсоннинг маънавий қиёфаси ҳақида билимларга эга бўлиши, улардан ҳаётда ва касбий фаолиятида ҳамда замонавий илмий-тадқиқотларда фойдалана олиши;
- шахсининг инсон, жамият, атроф муҳитга бўлган муносабатини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрларни касбий фаолиятида қўллаш олиши;
- янги билимларни мустақил ўзлаштириш олиши, такомиллаштириши ва ўз меҳнатини илмий асосда ташкил қила билиш;
- ўзининг индивидуал билимларига таянгани ҳолда ижтимоий ва шахсий аҳамиятга эга бўлган муаммоларни тушуниши ва уларни таҳлил қилиш;
- ўз фаолиятида меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдалана билиши;
- фикрлаш маданияти, муайян тафаккур услубига, оғзаки ва ёзма нутқини аниқ баён қилиш;
- ўзлаштирилган билимларни ижодий танқидий кўриб чиқиши ва таҳлил қилиши, улардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;
- илмий фаолияти натижаларини хис қилишга йўналтирилган ижтимоий масъулият шаклланди бўлиши;
- касбий фаолиятда ўзлаштирган фанларнинг асосий қонунларидан фойдаланиши, услубларни таснифлаш, методологик тамойиллардан илмий фаолиятида фойдалана олиши;
- хорижий тиллардан бирини илмий мулоқот ва касбий малака алмашиш воситаси сифатида эгаллаган бўлиш;
- ахборотни тўплаш, сақлаш, уларга ишлов бериш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаш;
- ўзининг касбий фаолиятида асосли мустақил қарорлар қабул қила билиши;
- ахборот, билим, маълумотни бир-биридан фарқлаш малакасига эга бўлиши, ахборот технологияларидан фойдалана олиши;
- бугунги ахборотлашган жамият шароитида ахборот технологияларининг моҳияти ва аҳамиятини тушуниш, ахборот хуружи хавфи ва таҳдидларни англаш, ахборот хавфсизлигининг асосий талабларига риоя қилиш;
- интернет тармоғидан ахборотларни олиш, сақлаш, қайта ишлашнинг асосий усуллари ва воситаларига эга бўлиши, ахборотни бошқариш воситаси сифатида компьютер билан ишлаш;
- педагогик фаолиятида ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиши;
- таълим сифати ва самарадорлигини оширишга инновацион ёндашиш;

2.2. 5510000- Халқ таботати мутахассислиги бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларига қўйиладиган малака талаблари

Тиббий - профилактик фаолиятида:

- аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш;
- аҳоли орасида касалликлар ривожланишига сабаб бўлувчи хавф омилларни аниқлаш ва бартараф этиш;
- аҳоли тиббий нуфузини ошириш, рационал овқатланиш тамойиллари ҳамда зарарли одатлари бартараф этиш борасида зарур чора – тадбирларни амалга ошириш;
- соғлиқни сақлаш тизимида бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактика чора-тадбирларини ишлаб чиқиш;
- аҳоли орасида кенг тарқалган касалликларнинг олдини олиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш;
- тиббий-профилактика фаолиятида илғор, инновацион технологияларни жорий этиш
- тиббий –профилактик фаолиятида халқ ва қўшимча таботати усулларни қўлланишини **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Тезкор ва шошилич тиббий ёрдам фаолиятида:

- шошилич ҳолатларни ўз вақтида аниқлаш;
- касалхонагача бўлган тез ёрдам кўламини аниқлаш ва тиббий ёрдам кўрсатиш;
- кўрсатмага кўра зарур мутахассисларга ва касалхонага юбориш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Ташхислаш ва даволаш фаолиятида:

- аҳоли орасида кенг тарқалган касалликларни замонавий тиббиёт ва халқ таботати усуллари орқали ташхислашни;
- кенг тарқалган касалликларни замонавий халқ таботати усуллардан фойдаланган ҳолда тўғри даволаш;
- беморларни кўрсатмага кўра тор мутахассислар билан биргаликда олиб бориш ва даволаш;
- ўз фаолиятида далилларга асосланган тиббиёт стандартларидан фойдаланиш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Реабилитация ва диспансер назорати фаолиятида:

- касалликлар бўйича реабилитация чора тадбирларини ўтказишга кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни, муддатларини тўғри аниқлаш;
- реабилитация мажмуаларида халқ таботати усулларни тўлиқ ҳажмда амалга ошириш;
- беморлар ўртасида реабилитация ўтказишда замонавий ва халқ таботати усуллардан фойдаланиш;
- диспансер назорати гурҳларида умумий амалиёти шифокори билан тўғри аниқлаш ва босқичларини ўз вақтида амалга ошириш **қобилиятларига эга бўлиши лозим.**

Илмий-тадқиқот ва инновацион фаолиятида:

- илмий-тадқиқотларни ўтказиш, янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш, олинган натижаларни таҳлил қилиш ва амалиётга тадбиқ қилиш;
- ечилаётган илмий муаммолар ва топшириқларнинг концептуал ва назарий моделларини ишлаб чиқиш қобилиятларига эга бўлиши лозим.

Тиббий-ижтимоий фаолиятида:

- оила ва алоҳида аҳоли гуруҳлари ўртасида инсон саломатлигига таъсир қилувчи ижтимоий-гигиеник, ижтимоий-психологик омилларни аниқлаши ва хавф омилларини бартараф қилиш **қобилиятига эга бўлиши лозим.**

3. 5510000-Халқ табобати бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва модул дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

5510000-Халқ табобати бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва модуллар дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, касб-хунар таълими билан узлуксизлик ва узвийлик таъминланишини инobatга олган ҳолда ишлаб чиқиши ва талабаларнинг қуйидаги мажбурий фанлар блокларини ўзлаштиришини назарда тутиши зарур:

гуманитар ва ижтимоий;

клиника олди модуллар;

клиник модуллар;

Касб фаолияти кўникмаларини эгаллаш учун малака амалиётлари ўтилиши назарда тутилиши шарт.

Ўқув режалар мажбурий ўқув модуллари билан бир қаторда талабалар танлаган модулларни ҳам ўз ичига олиши шарт.

Бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси ва модуллар дастурларини ўзлаштиришда талабаларнинг ўқув модулларига оид бир қанча масалалар ва муаммолар бўйича мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ равишда якуний давлат аттестацияси билан тугалланиши шарт.

Ўқув режага киритиладиган ихтисосликка оид модулларнинг амалий машғулотлари ва клиник ўқув (клиник) амалиёти тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасаси ҳамда мулкчилик шаклидан қатъий назар даволаш – профилактика муассасалари, ташкилотлар ва илмий - амалий марказларда ўтказилади.

Назария ва амалиёт яхлитлигини таъминлаш учун талабаларнинг малакавий амалиётлари мулкчилик шаклидан қатъий назар даволаш профилактика муассасалари, ташкилотлар ва илмий-амалий марказларда ўтказилади.

3.1. Ўқув режа модуллари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар **Гуманитар ва ижтимоий модуллар блоки:**

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган тиббиёт ва фармацевтика олий таълимнинг бакалаврият таълим йўналишлари ўқув режаларидаги гуманитар ва ижтимоий модуллар блокига қўйиладиган умумий талаблар асосида белгиланади.

Клиника олди модуллар блоки:

Халқ табобати мутахассиси клиник олди модуллар блокида асосан тиббий йўналишларида уқитилаётган фанларни ва ўз фаолиятида керакли фанларни чуқур ўзлаштириши керак ва бунда тиббиёт соҳасида фундаментал ва клиник фанларни ўзлаштириш учун анатомия фанининг аҳамияти, инсон танасининг, аъзо ва тизимларнинг анатомик тузилиши, организмнинг ўсиши, шаклланиши, ривожланишининг асосий қонуниятларининг моҳияти, уларнинг ташқи муҳит билан муносабатини таъминлаётган тизимлар ҳамда уларнинг ёшга нисбатан ўзгариши, клиник анатомиянинг моҳияти, гистология, эмбриология, цитология фанининг назарий ва илмий асосларига таянган ҳолда хужайра, тўқималарнинг турлари, умумий тузилиши ва вазифалари, аъзоларнинг таракқиёт манбалари, шаклланиш муддатлари, умумий тузилиш асослари, вазифалари ва ёшга кўра бўладиган ўзгаришлари, одам эмбриологияси босқичлари, уларнинг хусусиятлари, аъзолар ривожланиши, тиббий биология қонуниятлари, тиббий кимёнинг долзарб тамойиллари, кимёвий реакциялар, тажрибалар, биокимёвий жараёнлар, моддалар алмашинуви уларнинг организмдаги ўзгаришлар билан ўзаро боғлиқлиги, физиологиянинг мақсад ва вазифаси, физиологик жараёнлар, одам ҳаёт фаолияти жараёнида физиологик функцияларнинг бошқарилиши ва асосий қонуниятлари ҳақидаги назарий ҳамда илмий тасаввурларга эга бўлиш;

патология ва унинг қонуниятлари, патологик жараённинг ривожланиш механизмлари, патологик ҳолатларнинг ривожланиши, патологик анатомияни ўрганишда

одам танасининг нормал тузилиши, хужайра тузилиши асослари, шунингдек турли жараёнларнинг биохимик ва физиологик кечиши, морфологик ўзгаришлар, турли касалликларда ички аъзолардаги ўзгаришларнинг морфофункционал моҳиятлари патологик физиологиянинг асослари, қонуниятлари, патологик жараёнлар ва ижтимоий-экологик омилларнинг аҳамияти, замонавий тиббий микробиология, вирусология ва иммунология асослари, умумий генетика унинг мақсад ва вазифалари, унинг халқ таъбири мутахассиси фаолиятидаги аҳамияти доирасида билим ва кўникмаларни шакллантириш; фармакология фанининг аҳамияти, фармакогнозия аҳоли орасида кенг тарқалган юқумли ва юқумли бўлмаган касалликларни даволашда қўлланиладиган дори воситаларнинг таъсир механизмлари, аҳамияти, тиббий терминалогия, тиббиётда кенг қўлланивчи атамалар ҳамда далилларга исботланган тиббиёт асосида тавсия қилиш усуллари билиш ва амалиётда қўллаш;

тиббиёт тарихи ва ривожланиш босқичлари, тиббиёт ривожланишида ўз хиссасини қўшган мутахассисларнинг роли ва ўрни, тиббиёт ривожланиш назариялари, жамоат саломатлигини сақлаш ва муҳофаза қилиш, тамойиллари, кўрсаткичлар, усуллар, жамоат саломатлиги ва соғлиқни сақлашни бошқаришнинг аҳамияти, тиббий-санитария ёрдамни тўғри ташкил этиш асослари, инсонни инсонга, жамиятга, ташқи муҳитга бўлган муносабатини тартибга солиш этик ва ҳуқуқий меъёрлар, жамият саломатлигини шакллантирувчи асосий қонуниятлар ва омиллар, ижтимоий шароитлар, турмуш тарзи, ташқи муҳит омиллари, аҳоли саломатлигини сақлаш бўйича маҳаллий бошқарув органлари ва халқ таъбири мутахассисини асосий вазифалари, мажбурият ва ҳуқуқлари, тиббиёт тарихи ва валеологиянинг назарий ҳамда илмий асослари бўйича назарий билимларни шакллантириш;

гигиенага оид тушунчалар ва қоидалар, турлари, тиббий экологиянинг аҳамияти, атроф-муҳит омилларини ижтимоий ва гигиеник нуктаи-назардан баҳолаш, атроф - муҳит билан одам организми ўртасидаги ўзаро боғлиқлик, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, ижтимоий-гигиеник омиллар, касалликларнинг ривожланишида атроф-муҳит омилларининг тутган ўрни, касалликлар ривожланишига сабаб бўлувчи хавф омиллар, кенг тарқалган ўткир ва сурункали касалликларнинг ҳамда юқумли касалликларнинг бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактика тамойиллари, гигиеник ҳамда эпидемиологик талаблар ва чора – тадбирлар бўйича назарий ва илмий билимларни амалиётда қўллаш;

биофизика қонунлари, аспектлари, тушунчалар, усуллари, ўзаро таъсирнинг физик ва физик-химик механизмлари, тирик организмда кузатилувчи физик ҳолатлар, физик тизимларни билиш ва амалиётда қўллаш; педагогика ва психология асослари, педагогик маҳорат, педагогик интерфаол усуллар, таълим тарбия жараёни, ўқитиш усуллари, психологик ёндошувлар, руҳий ҳолат, психологик усуллар асосида таълим йўналиши учун зарур бўлган фундаментал фанларни чуқур ўрганишнинг илмий ва назарий асосларини таъминлаш лозим.

Клиник модуллар блоки:

Аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш, рационал овқатланиш тамойиллари, нутрициология асослари, овқатланиш тартиби, озиқ маҳсулотлари ва компонентлари, таркиби ва уларнинг ўзаро таъсири, касаллик хусусиятларини инобатга олган ҳолда парҳез турлари, тиббиёт касбига кириш асослари, “шифокор ва бемор” тушунчалари, асосий ўрганиш объекти бўлган биоэтика, биоэтика тадқиқот усуллари, этик меъёрлар, биоэтика тамойиллари, бемор ва шифокор ўртасидаги муносабат, шифокор деонтологияси, шахслараро мулоқат асослари ва моделлари бўйича тўлиқ билим ва кўникмаларни шакллантириш;

ички касалликлар пропедевтикасининг тиббиёт соҳасидаги аҳамияти, беморларни сўраб-суриштириш, касаллик ва ҳаёт тарихи тушунчалари, объектив кўриқдан ўтказиш тамойиллари, касалликларнинг асосий клиник симптом ва синдромларини аниқлаш,

лаборатор ва асбоб - ускунавий текшириш режасини тузиш, натижалар тахлили, киёсий ташхислаш, дастлабки ва якуний ташхис шакллантириш, тиббий хужжатларни тўлдириш тамойиллари, ички касалликларнинг тавсифи, этиологияси, патогенези, таснифи, клиник кечиши, асоратлари, ташхислаш ва даволаш усуллари, амбулатор-поликлиника шароитида беморларни олиб бориш тамойиллари, шифохонагача бўлган тиббий ёрдам кўлами, профилактика чора-тадбирлари, реабилитация тамойиллари, диспансер назорати гуруҳлари, босқичлари, оилавий тиббиёт асослари, оила билан ишлаш, халқ табobati мутахассиси фаолиятида профилактика, соғлиққа таъсир этувчи омиллар, аҳолининг турли қатламлари билан ишлаш (болалар, ўсмирлар, аёллар фертил ёшдаги аёллар, ҳомиладорлар, эркаклар, қариялар), ишлаб чиқариш ва кишлоқ хўжалиги ишчиларини олиб бориш тамойиллари, ижтимоий ҳимояланмаган одамларга тиббий-психологик ёндошув, халқ табobati мутахассиси фаолиятида учрайдиган ички касалликларни эрта ташхислаши билиш, мақсадга йўналтирилган текширув ҳамда даволаш режасини УАШ билан биргаликда тузиши, ҚВП/ОП шароитида кенг тарқалган касалликлар бўйича профилактика чора-тадбирларини тўғри олиб бориши, диспансер назоратига олиш ва реабилитология асосларига, бунда даволовчи жисмоний тарбия, физиотерапия ва анаънавий даволовчи гимнастика усулларига таянган ҳолда беморларга тиббий ёрдам кўрсатиши, гериатрия асосларини билиши ва амалда қўллаш олиши, меҳнатга лаёқатлилиқ экспертизасини ўткази олиши, касалхонага йўлланма бериш ёки тор доирадаги мутахассисга юборишга бўлган кўрсатмаларни билиши, ногиронликни олдини олишга қаратилган чораларни кўра олиши, шошилиш холатларда тезкор тиббий ёрдамни кўрсатиши, соғлиқни сақлашнинг бирламчи тизимида тиббий хужжатларни тўғри юритиши бўйича билим ва кўникмаларни ривожлантириш;

педиатрия асослари, бутун жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти тавсиясига биноан турли ёшдаги болаларнинг жисмоний ва психомотор ривожланиш меъёрлари, болаларни ёши ва соғлиғига боғлиқ овқатлантириш тамойиллари, соғлом авлодни тарбиялаш, шакллантириш ва ривожлантириш муаммолари, профилактик эмлаш тақвими, болаларда учрайдиган асосий касалликларнинг сабаблари, уларнинг келиб чиқиш механизми, тарқалиши ва авж олишига ижтимоий, наслий, иқлим ва экологик омилларнинг таъсири, болаларда учрайдиган касалликларнинг, фармакотерапия асослари ва антибиотикотерапияси, туғма ва орттирилган касалликлар профилактикаси, умумий амалиёт шифокори фаолиятида болаларда учрайдиган касалликларни эрта ташхислаш, мақсадга йўналтирилган текширув ҳамда даволаш режасини тузиши, болалар орасида кенг тарқалган касалликлар бўйича профилактика чора-тадбирларини тўғри олиб бориши, диспансер назоратига олиш ва реабилитология асосларига таянган ҳолда болаларга тиббий ёрдам кўрсатиши, болалар касалликларида халқ табobati усулларни қўлланишини билиш, касалхонага йўлланма бериш ёки тор доирадаги мутахассисга юборишга бўлган кўрсатмаларни билиши, ногиронликни олдини олишга қаратилган чораларни кўра олиши, шошилиш холатларда тезкор тиббий ёрдамни кўрсатиши, соғлиқни сақлашнинг бирламчи тизимида болаларни олиб боришга оид тиббий хужжатларни тўғри юритиши бўйича билим ва кўникмаларни ривожлантириш ҳамда неонатология асосларини тўлиқ билиш ва амалда қўллаш олишига шароит яратиш;

умумий жарроҳликнинг асосий масалалари, асептика, антисептика ҳамда трансфузиология асослари, жароҳатлар ва жарроҳлик инфекциялари, жарроҳлик амалиётига беморларни тайёрлаш ва амалиётдан сўнг парвариш қилиш чора-тадбирлари, жарроҳлик касалликлар ривожланишида экзоген ва эндоген омилларининг аҳамияти, жарроҳлик касалликларининг кечиши, замонавий ташхислаш усуллари, жарроҳлик касалликларда самарали ва мақсадга мувофиқ даво чораларини ўтказиш ва асоратларни олдини олиш, нейржарроҳликнинг долзарб муоммолари, асаб тизими жарроҳлик касалликларининг кечиши, ташхислаш усуллари ва даволаш чоралари, болалар орасида кенг тарқалган туғма ва орттирилган жарроҳлик касалликларини аниқлаш ва тиббий ёрдам кўрсатиш усуллари, анестезиология ва реанимациянинг асосий масалалари, ушбу

соҳадаги тамойиллар ва қўлланиладиган усуллар бўйича барча билим ва кўникмаларни шакллантириш;

акушерлик ва гинекологиянинг долзарб масалалари, аёл организмнинг ўзига хос хусусиятлари ва кузатиладиган ўзгаришлар, репродуктив саломатлик, ҳомиладорлик ва туғруқ фаолиятини тўғри олиб бориш, экстрогенитал касалликлар, гинекологик касалликларнинг кечиши ва уларни даволаш усуллари, контрацепция, репродуктив саломатлик асослари ва оилани режалаштириш тамойиллари, соғлиқни сақлаш бирламчи тизимида кенг тарқалган акушерлик ва гинекологик асосий клиник синдромларни билиши ва эрта ташхислаши, даволаш стандартларини қўллаш олиши, физиологик ҳомиладорлик билан аёлларни қишлоқ врачлик пункти ва оилавий поликлиника шароитида олиб бориш тамойилларини билиши, патологик ҳомиладорликни ўз вақтида аниқлаш, олиб бориш тактикасини ва кўрсатмага кўра тор мутахассисга юбориши, туғруқ фаолиятини тўғри олиб бориши, гинекологик касалликларни эрта аниқлаш ва тўғри олиб бориши, бепуштлик ва оилани режалаштириш бўйича зарур чора-адбирларни амалга оширишни шакллантириши;

клиник фармакологиянинг умумий масалалари, асосий гуруҳ дори воситаларининг клиник-фармакологик характеристикаси, дори воситаларининг фармакодинамикаси ва фармакокинетикасининг турли касалликларда ўзгариши, ҳомиладор ва эмизикли аёлларда, болалар ва кекса ёшдаги беморларда дори воситаларини қўллаш хусусиятлари, бир қатор ички ва ташқи омилларни ҳисобга олган турли халқ табobati усулларни қўлланилишига кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни аниқлаш, дозалаш тартибини белгилаш, ўтказилаётган фармакотерапиянинг ва фитотерапиянинг самарадорлиги ва ҳавфсизлигини назорат қилиш усуллари, препаратларнинг ноҳўя таъсирлари ва клиник токсикология, дори воситаларини рационал комбинациялаш, ҳамда, клиник рецептура бўйича билимларни чуқур ўрганиш ва қўллашга асос яратиш;

кенг тарқалган қон касалликларининг ва нур касаллигининг асосий клиник ва гематологик мезонларини аниқлаш ва даволаш чораларини кўриш, тери таносил касалликлари, аниқлаш усуллари ва олиб бориш тактикаси, орттирилган иммун танқислик синдромининг тарқалиши, ўзига хос кечиши ҳамда олдини олиш чора-тадбирларини мукамал билишга йўналтириши ва таъминлаши; клиник лаборатор ташхислаш усуллари ва замонавий ёндошувлар, ўз фаолиятида клиник лаборатор усулларни тавсия қилиш ва натижаларни таҳлил қилиш; эндокринологик касалликларнинг олдини олиш чора-тадбирлари, тарқалиши, кечиши, замонавий текширувлар ва даволаш асосларини ва халқ табobati усулларни тавсия қилишни ва қўлланишини билиш;

кенг тарқалган асаб касалликларининг ўзига хос кечиши, неврологик беморларда топик, нозологик, қиёсий ва синдромологик ташхис қўйиш, асаб касалликларида замонавий функционал ва нейровизуализацион текшириш усулларини ва даволаш принципларини қўллаш, нейрожарроҳлик амалиёти, жарроҳлик амалиётига кўрсатма ва қарши кўрсатмалар, даволаш усуллари ва реабилитация чораларида халқ табobati усулларни мақсадли қўллаш;

руҳий статусни баҳолаш тамойиллари, психиатрия, наркологиya ва тиббий психологиянинг долзарб муоммолари, психофармакотерапия, психотерапиянинг, психопрофилактика ва психогигиенанинг асосий тамойиллари, психосоматик бузилишлар, наслий касалликларнинг келиб чиқишида генетик омилларнинг ўрни, касалликларнинг тарқалиши ва олдини олиш усуллари, тиббий ҳужжатларни тўғри юритиш;

реабилитология асослари, реабилитация усуллари, кўрсатма ва қарши кўрсатмалар, халқ тиббиёти, шифокор назорати, даволовчи жисмоний тарбия ва физиотерапия усуллари, спорт тиббиётининг ўзига хос хусусиятлари, спорт турларига боғлиқ шикастланишлар, патологик ҳолатлар билан беморларни олб бориш бўйича назарий ва амалий билимларни юқори даражада шакллантириш;

соғлиқни сақлаш тизимида суд-тиббий экспертиза фаолиятининг ташкилий, процессуал жihatлари, конунчилик асослари, суд-тиббий экспертизага молик ҳолатлар;

врач фаолиятининг ҳуқуқий асослари бўйича назарий билимларга эга бўлиш ва мукамаллаштиришни таъминлаши;

пульмонология ва фтизиатрия асослари ва муоммолари, аҳоли орасида нисбатан кенг тарқалган нафас йўллари касалликларини олдини олиш, эрта аниқлаш, даволаш тамойиллари, инфекция нозрат, туберкулез бўйича эпидемиологик вазият ва туберкулезга қарши дори восталарининг қўлланиши, туберкулез касаллигининг олдини олиш чора-тадбирларини амалга ошириш, эпидемия ва пандемияга қарши чора – тадбирлар режасини тузиш ва аҳолини ахборот билан таъминлаш, касб касалликларининг назарий асослари, касб касалликлари билан беморларни олиб бориш тамойиллари, аллергия касалликларнинг ва иммун тизимининг ёшга кўра хусусиятлари ва шошилинч аллергия ҳолатларда тез тиббий ёрдам асослари, юқумли касалликларни тарқалиш қонуниятлари билиш;

эпидемиология кўрсаткичлари, тиббиёт муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш бўйича эпидемиологик ёндошишнинг хусусиятлари, аҳоли ўртасида юқумли касалликларнинг келиб чиқиши ва тарқалишининг умумий қонуниятлари, асосий қонуншунослик актлари, эпидемик жараёнининг ривожланиш механизми, шароит ва сабаблари, профилактик ва эпидемия, пандемияга қарши чора тадбирларнинг тизими ва таркиби бўйича зарур бўлган билим ва кўникмаларга эга бўлиш учун асос яратиш;

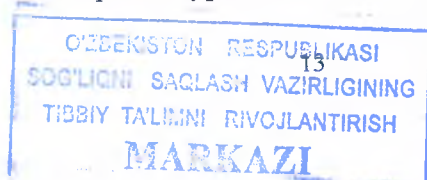
онкология ва болалар онкологиясининг ривожланиши, ўсма ва ўсма олди касалликларнинг тарқалиши, кечиш хусусиятлари, ўз вақтида аниқлаш тамойиллари, беморларни тўғри олиб бориш, парвариш қилиш ва руҳий ёндошувга аҳамият бериш, даволаш усулларини тўғри танлаш бўйича назарий ва амалий билимларни ривожлантириши;

тиббий радиологияда ташхислашнинг умумий тамойиллари, нурланишнинг биологик таъсирлари, тиббий информатика элементлари, нур ташхиси усуллари ва воситалари, рентгенологик усуллар, радионуклид усуллар, организмнинг асосий анатомик структураларини рентгенограмма, ангиограмма, компьютер, магнит-резонанс томограмма, сонограмма ва сцинтиграммаларда ҳамда бошқа замонавий текшириш усулларида аниқлаш, нур терапияси тамойиллари, клиник-дозиметрик режалаштириш, технологик таъминот, хавfli ўсмалар нур терапияси ва терапиядан аввалги ва кейинги даврда беморларни олиб бориш бўйича назарий ва амалий билимларни талаб даражасида шакллантириши;

оториноларингология, офтальмология долзарб муоммолари, замонавий ташхислаш усуллари ва мақсадга йўналтирилган даволаш чораларини қўллаш, урологик касалликларнинг тарқалиши, турли ёшга, жинсга ва ижтимоий-профессиял гуруҳларга мансуб шахсларда урологик касалликларнинг, травматология ва ортопедия ҳамда болалар травматологиясида кузатиладиган ҳолатлар ва уларни олдини олиш тамойиллари, касалликларнинг ўзига хос кечиши, ташхислаш ва замонавий даволаш усуллари, болалар ортопедияси муоммолари, касалликларнинг ўзига хос кечиши, касалликларни самарали даволаш, реабилитация ва профилактика тадбирларини амалга ошириш;

халқ таъбири мутахассиси фаолиятида асосий йуалишларида Ибн Сино тиб қонунлари, халқ таъбири фалсафаси, уни замонавий тиббиёт билан интеграция йуллари, касалликларни даволашда рефлексотерапия, акупунктура, остеопатия, натуропатия, мануал терапия, кинезиология, шарқ таъбири синдромларни билиш, беморларга халқ таъбири билимлари асосида дагностика ва даволаш усулларни қўлланлишини билиш; турли касалликларда нутрициология ва диетология асосларни билиш, беморларга индивидуал равишда рационал овқатланиш ва пархезни тавия қилишни билиш; даволовчи массаж ва турли гимнастика услубларини реабилитация жарёнида қўлланилишини билиш;

тез тиббий ёрдам тушунчалари, ҳаётга хавф солувчи ҳолатларни ўз вақтида аниқлаш, шошилинч ҳолатларда тиббий ёрдам кўрсатиш алгоритми, тез тиббий ёрдам кўламини аниқлаш ва зарур бўлган тиббий муолажаларни амалда бажариш, кўрсатмага кўра мутахассислар ва касалхонага йўлланма бериш;

далиларга асосланган замонавий тиббиёт ва халқ табобати усулларни турли касалликларда ташхислаш, даволаш ва қайта тиклаш жараёнида асосланиш, бунда интеграция йўлларини билиш, беморларга юқори сифатли ёрдам бериш.

Электив модуллар:

Таълим йўналиши бўйича ҳудудий компонентларни, фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан электив модулларнинг таркиби ва уларнинг мазмунига қўйилган талаблар ОТМ Кенгаши томонидан белгиланади.

5510000 - Халқ табобати бакалавриат таълим йўналиши негизидаги муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга онгли муносабатда бўлишига қўмаклашиши лозим.

Модуллар дастурларини ишлаб чиқишда кадрлар буюртмачиларининг талабларини эътиборга олади.

3.2. 5510000 - Халқ табобати бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми ва кредитлар сони

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкласининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 36 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

1 кредит 30-36 соатга тенг.

Ўқишнинг меъёрий муддати тўрт йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 204 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

Назарий таълим	- 63-70 %
Аттестация	- 8-10 %
Таътил	- 12-16 %
Малака амалиёти	- 6-12 %

Назарий таълим ҳажми “Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот” билим соҳасига мувофиқ модуллар блоклари бўйича қуйидагича тақсимланади:

Гуманитар ва ижтимоий модуллар блоки	- 3-3,5 %
Клиника олди модуллар блоки	- 20-25 %
Клиник модуллар блоки	- 60-65 %
Электив модуллар блоки	- 3- 6,5 %.

Ўқув йилида таътил даврининг умумий ҳажми 25 ҳафта қилиб белгиланади.

Библиографик маълумотлар

УДК:61:796/799

Гуруҳ С 73

ОКС 75.0

Таянч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, модуль, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, магистратуранинг ўқув режа ва фан дастури (магистратура дастури), профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув цикли, ахборот-коммуникатив тизимлар, замонавий тадқиқот методлари, ахборот ва замонавий педагогик технологиялар, моделлар ва моделлаш, фан ишчи дастурлари, замонавий ўлчов асбоблари, илмий-тадқиқотларни ташкил қилиш, виртуал электрон билим манбалари, дидактика, назария.

Далилларга асосланган тиббиёт, тадқиқот усуллари, аналитик тадқиқотлар, когорт, ходиса - назорат, рандомизация, нисбий хавф, шанслар нисбати, сифат, сифатни ошириш тамойиллари, концепциялари, менежмент, менежер, бошқарув, етакчилик, ташкилот, мотивация, нормал анатомия, патологик анатомия, оператив хирургия, топография, метаплазия, аутопсия, гистология, физик текширув усуллари, компьютер томография, ультратовуш текширув усуллари.

Реабилитация, даволоччи жисмоний тарбия, физиотерапия, курортология, альтернатив тиббиёти, аънанавий шарқ тиббиёти, жисмоний реабилитация, реадaptация, адаптация, патологик ҳолатлар, тўқималар биопотенциали, санаторий ва курорт, рефлексотерапия, массаж, фитотерапия, санитария-гигиена тадбирлари, электротравма, патологик реакция, юрак-қон томир касалликлари, овқат ҳазм қилиш системаси, нерв тизими касалликлари, гинекология, хирургия, функционал синамалар, электрофорез, фонофорез, ногиронлик экспертизаси, беморлар реабилитациясини психологик аспектлари, акупунктура, акупрессура, нутрициология, мануал терапия, фитотерапия.

**Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий тиббиёт ва фармацевтика
олий таълим муассасалари ҳамда кадрлар истеъмолчилари**

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг
Тиббий таълимни ривожлантириш маркази
Директор _____ **Н.Р. Янгиева**

2020 йил « 01 » 04

М.ў.

Тиббиёт ва фармацевтика олий таълим муассасалари
Ректорлар раёсати раиси
Ректор _____ профессор **Б.Т.Даминов**

2020 йил « 10 » 04

М.ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазири
ўринбосари _____ **У.Ю.Сабилов**

2020 йил « 08 » 09

М.ў.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги
Фан ва таълим бош бошқармаси бошлиғи
_____ **Ў.С. Исмаилов**

2020 йил « 25 » 08

М.ў.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги олий ва ўрта махсус
таълимни ривожлантириш бошқармаси бошлиғи

_____ **Г.Юсупалиева**

2020 йил « 25 » 08

М.ў.